

Μεθοδολογία της Έρευνας

Περιγραφή

Στο παρόν μάθημα θα παρουσιαστεί η μεθοδολογία της έρευνας στο γνωστικό αντικείμενο της εκπαίδευσης, της εκπαιδευτικής πολιτικής και των συναφών προς αυτές κοινωνικών επιστημών. Έμφαση θα δοθεί στη διαδραστικότητα των διαλέξεων με συμμετοχικά παίγνια και προσομοίωση μέσα στην αίθουσα, στην άμεση πρακτική εφαρμογή των γνώσεων που αποκτούνται την ίδια μέρα στην τάξη, και στην σύνθεση μιας μοντέρνας εργαλειοθήκης καινοτομικών μεθόδων στην εκπαιδευτική έρευνα, που να δίνει ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε όσους παρακολουθήσουν το μάθημα.

Μαθησιακοί στόχοι

Στόχος του παρόντος μαθήματος είναι η διδασκαλία (α) θεωρητικών εννοιών, (β) ποσοτικών μεθόδων και (γ) ποιοτικών τεχνικών, στην έρευνα της εκπαίδευσης και της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές θα είναι ικανοί να:

- ✦ σχεδιάζουν εμπειρική έρευνα στην εκπαίδευση και τις συναφείς κοινωνικές επιστήμες
- ✦ διαβάζουν, κατανοούν, αναλύουν και αξιολογούν την εκπαιδευτική ερευνητική βιβλιογραφία
- ✦ διατυπώνουν ερευνητικά ερωτήματα και υποθέσεις
- ✦ σχεδιάζουν κατάλληλες μεθόδους δειγματοληψίας
- ✦ εφαρμόζουν βασικές μεθόδους μονομεταβλητής/πολυμεταβλητής στατιστικής, εργαλεία Θεωρίας Παιγνίων και έννοιες επιστήμης πολυπλοκότητας στην εκπαιδευτική έρευνα
- ✦ αντιμετωπίζουν συστηματικά τις στρεβλώσεις που προκαλούνται από γνωσιακές μεροληψίες στην καθημερινή και επαγγελματική ζωή
- ✦ εφαρμόζουν βασικές τεχνικές της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου
- ✦ εκπονούν, παρουσιάζουν και επιβλέπουν ερευνητικές εργασίες, συμπεριλαμβανομένων διπλωματικών εργασιών και διδακτορικών διατριβών
- ✦ καταρτίζουν ποιοτικές ερευνητικές εργασίες προς δημοσίευση σε διεθνή συνέδρια και ερευνητικά περιοδικά με κριτές.

Διδάσκοντες

- ✦ Καθηγητής Χρήστος Χατζηεμμανουήλ, συντονιστής μαθήματος

- ✦ Επίκουρος Καθηγητής Ιωάννης Αθ. Παραβάντης
- ✦ Επίκουρος Καθηγητής Αθανάσιος Σαμαράς.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση του μαθήματος γίνεται ως εξής:

- ✦ Γραπτή εξέταση, που φέρει το 70% του τελικού βαθμού του μαθήματος
- ✦ Ομαδική εργασία, που φέρει το 30% του τελικού βαθμού του μαθήματος.

Περιεχόμενα

Κατωτέρω περιγράφονται αναλυτικά τα περιεχόμενα του μαθήματος ανά εβδομάδα διδασκαλίας (σύνολο 11 διδακτικών εβδομάδων στο εξάμηνο):

Εβδομάδα	Αντικείμενο	Διδάσκοντες
1	Βασικές έννοιες φιλοσοφίας και θεωρίας της επιστήμης. Επιστημολογικά ερωτήματα στην έρευνα των κοινωνικών επιστημών.	Χ. Χατζηεμμανουήλ
2	Μεθοδολογία θεωρητικής και εμπειρικής έρευνας (συμπεριλαμβανομένων περιπτώσιολογικών αναλύσεων) στις κοινωνικές επιστήμες.	Χ. Χατζηεμμανουήλ
3	Βήματα επισκόπησης και αξιολόγησης της ερευνητικής βιβλιογραφίας. Ανάλυση ερευνητικών εργασιών στην τάξη. Πως εξάγονται ερευνητικά ερωτήματα και πως διατυπώνονται σε υποθέσεις. Μηδενική και ερευνητική υπόθεση. Σφάλματα τύπου I και II.	Ι. Παραβάντης
4	Ερευνητικός σχεδιασμός. Μέτρηση ποσοτικών και ποιοτικών μεταβλητών με δείκτες και ψυχομετρικές κλίμακες. Τεχνικές δειγματοληψίας, σχεδιασμός και έλεγχος ερωτηματολογίων.	Ι. Παραβάντης
5	Κωδικοποίηση και ανάλυση δεδομένων με βασικές μεθόδους μονομεταβλητής και πολυμεταβλητής στατιστικής (χρήση SPSS και Minitab). Εφαρμογές πολλαπλής παλινδρόμησης, ανάλυσης χρονοσειρών, ανάλυσης κύριων συνιστωσών, ανάλυσης συστάδων. Έλεγχος εσωτερικής και εξωτερικής εγκυρότητας μιας εμπειρικής έρευνας. Ηθικά ζητήματα στην εμπειρική έρευνα της	Ι. Παραβάντης

Εβδομάδα	Αντικείμενο	Διδάσκοντες
	εκπαίδευσης.	
6	Εφαρμογή εννοιών της Θεωρίας Παιγνίων και της Επιστήμης Πολυπλοκότητας στην εκπαιδευτική και κοινωνική έρευνα. Εκπαιδευτικά παίγνια, συμμετοχική προσομοίωση.	Ι. Παραβάντης
7	Αιτιώδης συσχέτιση: επαγωγικό-υποθετική προσέγγιση. Κατανόηση έννοιας μεταβλητής, είδη μεταβλητών, σχέσεις μεταξύ μεταβλητών, λειτουργία αιτιώδους συσχέτισης. Αναγνώριση ερευνητικών ερωτημάτων και υποθέσεων εργασίας, που εξετάζονται σε μία έρευνα καθώς. Εισαγωγή στη διαδικασία ανάπτυξης ερευνητικών ερωτημάτων και υποθέσεων εργασίας στην εκπαιδευτική έρευνα.	Α. Σαμαράς
8	Θεωρία παραγωγικών αιτιών και γνωσιακή μεροληψία. Κατανόηση συστηματικών σφαλμάτων ανθρώπινης σκέψης κατά την ερμηνεία γεγονότων και συμπεριφορών. Αντίληψη γνωσιακών μεροληψιών ως τρόπων στρέβλωσης στην χρήση της αιτιώδους συσχέτισης. Εξοικείωση με στρεβλώσεις μέσω της γνώσης της θεωρίας των παραγωγικών αιτιών, αποτελεσματικότερη εργαλειοποίηση της αιτιώδους συσχέτισης στη διαμόρφωση υποθέσεων στην επιστημονική έρευνα και στην αντιμετώπιση προβλημάτων στην καθημερινή και επαγγελματική ζωή. Κατανόηση και εφαρμογή εργαλείων συστηματικού ελέγχου και εξορθολογισμού υποκειμενικών θεωριών.	Α. Σαμαράς
9	Εμπειρικά θεμελιωμένη θεωρία: μεθοδολογία συγκρότησης ταξινομικών συστημάτων. Εισαγωγή στη διαδικασία διατύπωσης ερευνητικών ερωτημάτων στην ποιοτική έρευνα μέσω της απαγωγικής προσέγγισης. Επιλογή επαγωγικο-υποθετικής ή απαγωγικής προσέγγισης. Ανάπτυξη ικανοτήτων κατασκευής ταξινομικών συστημάτων μέσω διαδικασιών εμπειρικής θεμελίωσης και εργαλειοποίησης προϋπαρχόντων θεωρητικών πλαισίων. Εισαγωγή στη μεθοδολογία της	Α. Σαμαράς

Εβδομάδα	Αντικείμενο	Διδάσκοντες
	εμπειρικά θεμελιωμένης θεωρίας και στη χρήση της κλείδας παρατηρήσεων. Μεθοδολογία ανάλυσης λόγου και ποιοτική ανάλυση ερμηνευτικών σχημάτων. Δίνεται έμφαση στην ανάλυση κοινοβουλευτικών συζητήσεων, που αφορούν Ευρωπαϊκά συστήματα και στην ερμηνευτική πλαισίωση ζητημάτων πολιτικής. Εξοικείωση με τις έννοιες του εθνοκεντρισμού και του ευρωκεντρισμού των αναπαραστάσεων σε επίπεδο πολιτικού λόγου και μέσων επικοινωνίας.	
10	Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας και διδακτορικής έρευνας. Δόμηση, προετοιμασία και υλοποίηση προφορικής παρουσίασης επιστημονικής εργασίας.	Χ. Χατζηεμμανουήλ
11	Στρατηγικές για τη συγγραφή στοχευμένων ερευνητικών προτάσεων προς υποβολή σε εθνικούς, Ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς χρηματοδότησης. Έννοιες χρονικού και κοστολογικού προγραμματισμού έργου (project management) σε εκπαιδευτικά ερευνητικά έργα. Συγγραφή και δημοσίευση ερευνητικής εργασίας σε διεθνές ερευνητικό περιοδικό με κριτές.	Χ. Χατζηεμμανουήλ

Αξιοποίηση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών

Οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών θα αξιοποιηθούν ως ακολούθως:

- ✦ Κατά τη διάρκεια των διαλέξεων θα προβάλλεται οπτικοακουστικό υλικό.
- ✦ Οι φοιτητές θα παρακολουθήσουν βιντεοσκοπημένες παρουσιάσεις.
- ✦ Διδακτικό υλικό θα είναι διαθέσιμο μέσω του διαδικτύου.

Κύριο διδακτικό σύγγραμμα

Schnell, R., Hill, P., & Esser, E. (2014). *Μέθοδοι Εμπειρικής Κοινωνικής Έρευνας*. 1η Ελληνική Έκδοση, Ν. Ναγόπουλος (μετάφραση), Ν. Ναγόπουλος & Γ. Γκίοςος (επιστημονική επιμέλεια), Εκδόσεις Προπομπός.

Επικουρική βιβλιογραφία

1. Allen, M. J., & Yen, W. M. (1979). *Introduction to Measurement Theory*. Brooks/Cole Publishing Company.

2. Bender, U. P. (1999). *Secrets of Power Presentations*. 8th edition, Toronto: The Achievement Group.
3. Davis, M. (2005). *Scientific Papers and Presentation*. Revised edition, Academic Press, an Imprint of Elsevier.
4. De Vaus, D. (2002). *Surveys in Social Research*. 5th edition, Routledge.
5. Gajda, R., & Tulikangas, R. (2005). *Getting the Grant: How Educators Can Write Winning Proposals and Manage Successful Projects*. Association for Supervision and Curriculum Development, Alexandria, Virginia, USA.
6. Hamper, R. J., & Baugh, L. S. (2011). *Writing Proposals*. McGraw-Hill.
7. Hughes, J., & Mallett, A. (2012). *Successful Presentations video course*. Oxford University Press.
8. Θεοδωρακόπουλος Π. (2006). *Προπαγάνδα η ένδοξη*. Αθήνα: Σιδέρης.
9. Kahneman, D. (2014). *Σκέψη, Αργή και Γρήγορη*. Αθήνα: Κάτοπτρο.
10. Kalof, L., Dan, A., & Dietz, T. (2008). *Essentials of Social Research*. Open University Press, McGraw-Hill.
11. Lakoff, G. (2004). *Don't think of an elephant! Know your values and frame the debate*. Vermont: Chelsea Green Publishing.
12. Landman, T. (2003). *Issues and Methods in Comparative Politics: An Introduction*. 3rd edition, Routledge.
13. Ματσαγγούρας Η. Γ. (2007). *Στρατηγικές διδασκαλίας, Τόμος Α: Η κριτική σκέψη στην διδακτική πράξη*. Αθήνα: Gutenberg.
14. Ξενικού Α. (2008). Η κοινωνική απόδοση. Στο Σ. Παπαστάμου (επιμ.), *Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχολογία, Τόμος Β': Η Παράδοση*, Αθήνα: Πεδίο.
15. Payne, G., & Payne, J. (2004). *Key Concepts in Social Research*. SAGE Publications.
16. Pennings, P., Keman, H., & Kleinnijenhuis, J. (2006). *Doing Research in Political Science*. 2nd edition, SAGE Publications.
17. Pequegnat, W., Stover, E., & Boyce, C. A. (editors) (2011). *How to Write a Successful Research Grant Application: A Guide for Social and Behavioral Scientists*. 2nd edition, Springer.
18. Powell, M. (2011). *Presenting in English: How to give successful presentations*. Andover: HEINLE CENGAGE Learning.
19. Silvia, P. (2007). *How to Write a Lot: A Practical Guide to Productive Academic Writing*. American Psychological Association, Washington, DC, USA.
20. Τάκας Ε. (2015). *Τις πταίει; Γνωσιακές μεροληψίες στην απόδοση αιτιότητας: Οι στρεβλώσεις στην ακούσια χρήση της αιτιώδους συσχέτισης. Επισκόπηση θεωρίας*. Occasional Paper No. 1, Λευκωσία: Advanced Media Institute, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.
21. Τσιώλης Γ. (2014). *Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυση στην ποιοτική κοινωνική έρευνα*. Αθήνα: Κριτική.
22. Van Evera, S. (2000). *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Πολιτικής Επιστήμης*. Εκδόσεις Ποιότητα.
23. Walton, D. (2007). *Media argumentation: Dialectic, persuasion and rhetoric*. Cambridge: Cambridge University Press.

24. Williams E. J. (2013). *Presentations in English: Find your voice as a presenter*. Oxford: Macmillan.